

PEDAGOGIK YO'NALISHLARDA TAHSIL OLUVCHI TALABALARDA SOG'LOMLASHTIRISH TEKNOLOGIYASI VA SALOMATLIKNI TARG'IB QILUVCHI DUNYOQARASHNI SHAKLLANTIRISH

I.B.Mattiyev – *pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent*

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Tayanch so'zlar: dunyoqarash, ta'lim va tarbiya, ta'lim jarayoni, namoyon bo'lmoq, komillik, yangicha yondashish, moslashuvchanlik, muvofiqlashtirish, ishonch, mantiqiy, amaliy bilimlar tizimi.

Ключевые слова: мировоззрение, обучение и воспитание, учебный процесс, проявление, совершенствование, новый подход, гибкость, координация, доверие, логическая, практическая система знаний.

Key words: worldview, education and upbringing, educational process, manifestation, perfection, new approach, flexibility, coordination, confidence, logical, practical knowledge system.

Ta'lim va tarbiyaga yangicha yondashish pedagogika va psixologiya fanlarining obyekti va predmetini kengaytirdi. Endilikda pedagogika va psixologiya fanlari nafaqat ta'lim-tarbiya jarayonini nazariy, amaliy-metodik ta'minlovchi, balki komil inson shakllanishi, rivojlanishi kabi sohalarini o'z ichiga qamrab olgan fan sifatida namoyon bo'lmoqda. Prezident SHavkat Mirziyoyev ham ta'lim-tarbiya masalalariga katta e'tibor qaratib, «oldimizda yoshlarga tarbiya berish, psixologiya va boshqa turli sohalarida kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash bo'yicha murakkab vazifalar turibdi» [3:65], deb ta'kidladi. Komil inson tarbiyasi Kadrlar tayyorlash milliy dasturida kadrlar tayyorlash tizimining bosh sub'ekti va ob'ekti sifatida qaraladi. Ma'lumki, pedagogika va psixologiya fanlari etuk mutaxassislarining shakllanishida ta'lim-tarbiyaning inson rivoji, shaxs kamoli va ta'lim tizimi o'z ichiga olmaydigan etnik, tarixiylik, mustaqillik, tabiiy-ekologik, ruhiy-hissiy bilish, rivojlanish hamda komillik omillariga suyanadi. Sog'lomlashtirish texnologiyalari ob'ektiv qiymatlar sifatida jismoniy va rekreatsion faoliyatning zarur samaradorligini ta'minlash uchun yaratilgan moddiy va ma'naviy qadriyatlardir. Bu borada sog'lomlashtirish texnologiyalarining mazmuni insonning harakatga bo'lgan ehtiyojiga va faol dam olishga bo'lgan ehtiyojini qondirish bilan bog'liq. Ushbu ehtiyojlarning to'liq amalga oshirilishi, oxir-oqibat, salomatlikni saqlash, yuqori samaradorlik, yomon yashash va ish sharoitida ham insonning samarali hayotiy faoliyatini ta'minlaydi. Sog'lom turmush tarzini tashkil etish va o'tkazish bo'yicha bilimlar tizimi quyidagilarni o'z ichiga oladi: jismoniy mashqlar uchun sog'lomlashtirish imkoniyatlari to'g'risida ma'lumot; jismoniy tarbiya va sog'liqni saqlash faoliyati va sog'lom turmush tarzini uslubiy jihatdan qo'llab-quvvatlash; jismoniy tarbiya va sog'liqni saqlash uchun zarur moddiy-texnika vositalari; sinflarda qiziqish va qiziqishlarni shakllantirishga yondashuvlar va rekreatsion jismoniy madaniyatning asosiy qadriyatlarini fonid shakllantiradi. Sog'lomlashtirish texnologiyalari sohasida jismoniy tarbiya, tibbiyot, psixologiya va boshqa sohalaridagi ilm-fanning turli sohalaridan amaliy bilimlar tizimi muhim ahamiyatga ega. Sog'lomlashtirish texnologiyalari faoliyat natijasida faoliyatining foydali natijalari bilan tavsiflanadi. Jismoniy mashqlar natijasi - jismoniy tayyorgarlikni (fitness) olishdir. Tashqi tomondan bu holat tezkorlik, kuch-quvvat, chidamlilik, moslashuvchanlik, muvofiqlashtirish kabi yuksak sur'atlarda namoyon bo'ladi. Shuningdek o'qitilmaydigan odamlarga nisbatan muayyan vosita ko'nikmalarini qo'lga kiritadi. Fiziologik darajada mushak ishini ta'minlaydigan tananing funksiyalari va tizimlari takomillashtirilmoqda. Ushbu adaptiv o'zgarishlar va jismoniy mashqlar shifo ta'sirini hosil qiladi. Buning sababi, tarbiyalangan organizmning ko'plab kasalliklarga va tashqi atrof-muhitning ko'plab zararli ta'siriga nisbatan qarshilikka ega bo'ladigan asosiy hayotni qo'llab-quvvatlovchi tizimlarning xazira qilish qobiliyatlarini kengaytirishdan iborat. Salomatlik qobiliyati bu: → atrof-muhitga va ularning imkoniyatlariga moslashish; 9 → tashqi va ichki tasirchanlik va kasallik, qarish va boshqa zararli odatlarga qarshi bardoshlilikni shakllanishi; → yashash muhitini tabiiy sharoitda saqlab qolish; → Sharoitlarning hajmi va mavjud ekologik tabiiy muhitni xamda ma'naviy va axloqiy imkoniyatlarni kengaytirish; → Yashash (tabiiy) muhit davomiyligini oshirish; → Organiz-

ming turmush tarzi va yashash joyining imkoniyatlarini sifat va qobiliyatlarini yaxshilash; → o'z salomatligini saqlash va mustahkamalash. "Sog'liqni mustahkamlash madaniyati" - shaxsiy va ijtimoiy salomatligini yaratish, asrab-avaylash va rivojlantirish, inson ijobiy qadriyatlarini shakllantirish tizimini rivojlantirish darajasini tavsiflovchi bir murakkab, ko'p o'lchovli ijtimoiy-pedagogik hodisa hisoblanadi. Kontseptual shakllanish va sog'liqni mustahkamlash yaxlitligi va sog'liqni mustahkamlash madaniyatini shakllantirish tizimli jarayonining shakllanishi uchun ta'lim jarayoniga qaratilgan bo'lib, sog'liqni mustahkamlashni shakllantirish va uning imkoniyatlaridan foydalanishni va sog'lomlashtirish tamoyillarida biologik, aqliy va ijtimoiy salomatlikni aniqlashda aniqlanadi. Insonning biologik salomatligi barcha ichki organlarning funksional muvozanatiga, atrof muhitning ta'siriga mos javob berishga bog'liq. Fiziologik darajadagi salomatlik ikki qismga ega: Jismoniy tarbiyaning tarkibiy qismi - morfologik va funksional zahiralarga asoslangan va adaptiv javoblarni ta'minlaydigan tananing organlari va tizimlarining o'sishi va rivojlanish darajasidir. Somatik komponent inson tanasining organlari va tizimlarining hozirgi ahvoli bo'lib, uning asoslari individual rivojlanishning biologik dasturi hisoblanadi. Ruhiy salomatlik jismoniy shaxs bilan bog'liq va shaxsning o'z salomatligi uchun o'zo'zini anglash va qadriyatlar tushuncha rivojlantirish va sog'lom turmush tarzi bo'yicha, shaxsiy hissiy va ehtiyoj-motivatsion sohasini rivojlantirish bilan bog'liq bo'ladi. Ruhiy sog'lomlik tarkibiy qismlari intellektual, psixologik va ma'naviy-yaxloqiy komponentlarni o'z ichiga oladi. murakkab sabablari va ehtiyojlarni, hissiy va irodali shaxs xususiyatlarini o'z ichiga oladi. Qadimgi yunonlar "Sog'lom tanada - 10 sog'lom aql" deb aytadilar. Ijtimoiy salomatlik - bu ijtimoiy faoliyatning birinchi navbatda mehnat qobiliyatining o'lchovidir. Bu faol munosabat shaklidir. Sog'liqni mustahkamlashning ijtimoiy jihati ota-onalar, do'stlar, hamkasblar, qo'shnilar va boshqalar ta'sirida shakllanadi. Bu ijtimoiy aloqalarni, shaxslararo aloqalarni aks ettiradi ijtimoiy va ruhiy salomatligini birlashtiradi. Sog'liqni mustahkamlash ijodiy tarkibiy qism hisoblanadi. Ishda ijodkorlik mavjudligi salomatlik manbai sifatida ko'riladi. Bu kishining ish faoliyatida insonning funksional faoliyatining ikkita asosiy turiga ya'ni - jismoniy, aqliy va ularning oraliq tarkibi mavjudligiga asoslanadi. Jismoniy ish - inson faoliyatining bir xil, ayniqsa, bu skelet mushaklarni qay darajada aniqlash va fiziologik xarajatlar asosan amalga aks ettiradi. Ruhiy ish - bu insonning faoliyati, natijasi - ilmiy va ma'naviy qadriyatlar yoki qarorlar, ya'ni jamoat yoki shaxsiy ehtiyojlarni qondirish uchun ishlatiladigan asbob-kunalar orqali nazorat qilish. aqliy faoliyat non-maxsus funktsiyalar uchun qabul qilish va xotirada saqlangan odam olingan ma'lumotlarni solishtirish axborot ishlash bo'ladi, uni aylantiradi, muammo vaziyat ta'rifi, yo'llari muammolar va ruhiy mehnat shakllantirish maqsadlarini hal qilish. yuqori ziddiyatlar aqliy bajarish, u vaqt etishmasligi bilan bog'liq, ayniqsa, agar, hodisa bo'linishi bilan markaziy asab tizimining funksional tizimini himoya ruhiy qamalini (aqliy ish vaqtinchalik oldini olishga) paydo bo'lishi mumkin. Intellektual faoliyatning holati va uning xususiyatlari hayot davomida shakllangan va rivojlanayotgan aqliy qobiliyatdir. Intellektual bilim va ijodiy faoliyatda o'zini namoyon qiladi, bilim, tajriba va amaliyotda ulardan foyda-

lanish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Samarali faoliyat jayonida ijoy parametrlarini ko'p tadqiqotlar ruhiy ishlash parametrlarini umumiy va maxsus jismoniy fitness darajasi bilan bevosita bog'liq ekanligini ko'rsatadi. Gipokinesiya, Gipodinamiya, Giperkineziya. Gipokineziya (GK $\acute{\alpha}\pi\acute{o}$ - past; Kίνησις - harakat) – harakatning normal hajmi, tezligi va harakatlarning amplitudali, tananing kam jismoniy faoliyati pasayishi bilan xarakterlanadi. Jismoniy harakatsizlik, to'qimalarning qon bilan ta'minlanishi kamayadi). mushak, suyak atrofik o'zgarishlar jismoniy faoliyat natijalari uzoq muddatli pasayishi, bezovta metabolizm, tushgan oqsil sintezi. Jismoniy harakatsizlikda bosh og'rig'i, uyqusizlik hissiy beqaror bo'lib qolishi kuzatiladi. Jismoniy faoliyat va ortiqcha oziq-ovqat juda tez lipid almashinuvining va ateroskleroz kasalliklar paydo bo'lishiga hissa qo'shadi semizlikni rivojlantirishga, olib kelishi mumkin. Giperkineziya – Markaziy asab sistemasining ba'zi kasalliklarida qo'l oyoq, yuz muskullarining behtiyor ortiqcha harakatlanishi. Asosan ensefalitning har hil shakllarida, irsiy kasalliklarda, intosiqatsiyalar, miya shikastlari, o'smalari, yallig'lanishlarida kuzatiladi. Bir necha xil bo'ladi; trimor(titrash), miokloniya (alohida muskullarning tez va qisqa muddatli tartibsiz qisqarishi) va boshqalar tushiniladi. Eng yaxshi vosita- bu harakat. Zamonaviy hayot sharoitlari inson salomatligi va intellektual salohiyatiga yuqori talablar qo'yadi. Bu 50-55% hayot yo'li, inson salomatligi holatini belgilaydi va optimal haydash rejimi turmush tarzini shakllantirishda eng muhim omil hisoblanadi. Insonning sog'lom turmush tarzini shakllantirishda jismoniy mashqlar ta'sirida, yomon odatlardan voz kechish, ish va dam olish rejimiga rioya qilish, turli tiklash chora-tadbirlaridan foydalanishdan iborat. Shuningdek bilan, asosan, aholining barcha qatlamlari salomatligini shakllantirish sog'lig'ini saqlash va fitness texnologiyalari qiymatini oshirishdan iborat. Sog'lomlashtirishga yo'naltirilgan jismoniy mashqlar natijasi quyidagi holatlarda ro'y beradi: – salomatlikni yuqori darajasiga doimiy erishish, hayotni maksimal samalarini kengaytirish; – Tananing asosiy hayotiy vazifalari va tizimlarini takomillashtirish; – atrof-muhitni ko'plab zararli oqibatlariga organizmning qarshiligini oshirish; 12 – psixofizik holatini yaxshilash; – Jismoniy tayyorgarlikning yuqori darajasiga erishish; – Amaliy mashg'ulotlardan savarali foydalanish; – Faol dam olishni taminlash; – Tananing tuzilishi va tanani tuzatish. Shunday qilib, texnologiyalarni takomillashtirish – insonning jismoniy holatini optimallashtirishda qaratilgan jismoniy tarbiya va sport vositalarini muayyan dasturi va kuch to'plash dam olish faoliyatini tashkil etish va salbiy ekologik omillar organizmning qarshiligini oshirish. Jismoniy tiklanish: – Jismoniy faoliyatda yoshi va jinsidan qa'tiy nazar tashkil etilgan imkoniyat va shart- sharoitlarga amal qilish hamda rioya etish rejimi; – Yoshi, jinsi, individual hususiyatlariga va gigiyenik talablariga muvofiq kun tartibini oqilona tash-

kil etish rejimi – Xissiy va psixologik iqlim yaratish (stress holatlari yo'qligi); – Sog'liqni saqlash faoliyatini oshirishga va samaradorlikka erishishda turli hil uslublardan foydalanish. Jismoniy tiklanish faol hatti harakat va sog'liqni saqlash faoliyati va jismoniy madaniyat sog'lomlashtirish texnologiyalaridan foydalanishni o'z ichiga oladi. Jismoniy tiklanishni amalga oshirishda sport, dam olish muhim o'rinni egallaydi. Sport va dam olish texnologiyasi hamda ushbu faoliyat bir qator amalga oshirish uchun eng muhim yo'ldir. Sog'lomlashtirish texnologiyasida dam olish muhim hisoblanadi. Spot va dam olish texnologiyalarini turli sohalarda amalga oshirish mumkin: sport, ayrobika, bodibilding, yugurish, turizm, suzish va x.k. Jismoniy faoliyat-inson faoliyatining muhim shakllaridan biridir. U sportda salomatlikni yaxshilash va uni shakllantirishga qaratilgan faoliyatdir. Jismoniy faoliyat ish va o'qish kabi muhimdir. Jismoniy madaniyatda sog'lomlashtirish faoliyati o'z salomatligini va ehtiyot munosabatini rivojlantirish va takomillashtirish bo'yicha yo'naltirilgan faoliyatda tartibga solinadi. Jismoniy faoliyat 13 hamda dam olish faoliyatini amalga oshirishda sog'lom turmush tarzi muhim o'rinni egallaydi. Jismoniy dam olish yashash faoliyatining barcha turlarida muhim hisoblanadi. Uning asosiy hususiyatlaridan biri mashg'ulotlarga qiziqish uyg'otish hisoblanadi. Jismoniy sog'lomlashtirish bir necha vazifalarni o'z ichiga oladi: farmativ, diagnostika, adaptiv, axborot - kommunikativ, sog'liqni saqlash, oila va texnologiyalar vazifalari asosiy vazifa yo'nalishlari etib belgilangan. – Farmativ vazifasi shaxsni shakllantirish, irsiyat, ijtimoiy omillar, oilaviy muhit, salomatligini mustahkamlash va biologic ijtimoiyomillarga asoslanganligi; – Axborot-kommunikativ vazifasi esa, sog'lom turmush tarzi, jismoniy salomatlik va har bir insonning hayot qiymati va munosabat shaklida bo'lgan urf- odatlar, qadriyatlar uzluksizligi bn ta'minlanganligi; – Diagnostika vazifasi tabiiy imkoniyatlar bilan insonning say harakatlari, ijtimoiy va tibbiy rivojlanishini kuzatib borish funksiyasidir. Asosiy sog'lomlashtirish texnologiyalarida muhim vazifalar quyidagicha: – Tabiiy ovqatlanish (tabiiy energiya yuritish balansi) – Keraksiz metobalit va energiya degradatsiyasi mahsulotlari, toksinlardan saqlanish – Dam olish – Sog'lom turmush muhit – Ruhiy salomatlik – Organizmni chiniqtirishning nazariy asoslari Jismoniy tarbiya - bu baddanni (tanani) tarbiyalash demakdir. Jahonda ta'lim va tarbiya tizimidagi innovatsion o'zgarishlar zamarida insonning salomatlikni targ'ib qiluvchi dunyoqarashi jadal rivojlanmoqda. Aholining jismoniy va ruhiy salomatligi va tetikligi davlatning sivilizatsiya darajasini belgilab, millatning barqaror rivojlanish ko'rsatkichini namoyon etadi. Bu o'rinda insonning o'zida salomatlikni asrashga yo'naltirilgan tafakkur va ehtiyojni shakllantirish muhim ahamiyat kasb etib, jamiyatdagi sog'liqni saqlash infrastrukturalarida pedagogik samaradorlikni ta'minlashga xizmat qiluvchi tadqiqotlar ko'lamining oshishi kuzatilmoqda.

Respublikamizda salomatlikni targ'ib qiluvchi dunyoqarashni joriy etish ta'lim tizimidagi islohotlarning muhim bo'g'ini bo'lib, hozirda u mamlakatimiz rivojlanish strategiyasining ustuvor vazifasidir.

Adabiyotlar

1. Mirziyoev SH.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. - T.: "O'zbekiston", 2017, 145-b.
2. Mirziyoev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T.: 2017.
3. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалиқ қоидаси бўлиши керак. – Т.: 2017. 45-б.
4. Moxnach N.N. Voleologiya. Fenniks. 2004.
5. Cheremisov V.N. Voleologiya. -M.: "Nauka", 2004.
6. Safarova D.D. G'ulomov N.G. "Voleologiya o'quv uslubiy qo'llanma". –Toshkent: 2013.
7. Arziqulov R."Sog'lom turmush tarsi asoslari" .- T.: 2005.

РЕЗЮМЕ

Ushbu maqolada sog'lomlashtirish texnologiyalarining mazmuni, sog'lom turmush tarzini tashkil etish va o'tkazish bo'yicha bilimlar tizimi, rekreatsion jismoniy madaniyatning asosiy qadriyatlarini fondini shakllanishi, sog'lomlashtirish texnologiyalari sohasida jismoniy tarbiya, tibbiyot, psixologiya va boshqa sohalardagi ilm-fanning turli sohalaridan amaliy bilimlar tizimi muhim ahamiyat kasb etishiga to'xtalib o'tilgan.

В данной статье описано содержание оздоровительных технологий, система знаний по организации и ведению здорового образа жизни, формирование фонда базовых ценностей оздоровительной физической культуры, физической культуры в области оздоровительных технологий, медицины, психологии и др. Подчеркнута важность системы практических знаний в различных областях.

This article describes the content of health technologies, the system of knowledge on the organization and conduct of healthy lifestyles, the formation of the fund of basic values of recreational physical culture, physical education in the field of health technologies, medicine, psychology and other fields. The importance of the system is emphasized of practical knowledge in various fields.

PEDAGOGIK YO'NALISHLARDA TAHSIL OLUVCHI TALABALARDA SOG'LOM TAFAKKUR VA SALOMATLIKNI TARG'IB QILUVCHI DUNYOQARASHNI RIVOJLANTIRISH

I.B.Mattiyev – *pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent*
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Tavanch so'zlar: dunyoqarash, salomatlikni asrash, ta'lim jarayoni, qarashlar tizimi, namoyon bo'lishi, muhofaza, intizom, huquq, ishonch, mantiqiy, uzluksiz, ta'minlash.

Ключевые слова: мировоззрение, здравоохранение, воспитательный процесс, система взглядов, проявление, защита, дисциплина, закон, доверие, логичность, непрерывность, обеспечение.

Key words: worldview, health care, educational process, system of views, manifestation, protection, discipline, law, trust, logical, continuous, provision.

Jamiyat ma'naviyatini shakllantirishga bevosita ta'sir qiladigan omillardan biri ta'lim-tarbiya hisoblanadi. Shuning uchun ham mustaqillikning dastlabki yillaridan butun davlat miqyosida ta'lim va tarbiya, ilm-fan, kasb-hunar o'rgatish tizimlarini tubdan isloh qilishga nihoyatda katta zarurat sezildi. «Ta'lim to'g'risida»gi qonun, Kadrlar tayyorlash milliy dasturini ishlab chiqish bilan bog'liq jarayon uzoq yillar mobaynida bu sohada talay muammolar yig'ilib qolganligini ko'rsatdi. O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Karimovning «Ta'limni tarbiyadan, tarbiyani esa ta'limdan ajratib bo'lmaydi – bu sharqona qarash, sharqona hayot falsafasi» [1:62], degan dono fikrlari naqadar to'g'ri ekanligini bugungi kunda hayotning o'zi tasdiqlamoqda. Ta'lim va tarbiyaga yangicha yondashish pedagogika va psixologiya fanlarining obyekti va predmetini kengaytirdi. Endilikda pedagogika va psixologiya fanlari nafaqat ta'lim-tarbiya jarayonini nazariy, amaliy-metodik ta'minlovchi, balki komil inson shakllanishi, rivojlanishi kabi sohalarini o'z ichiga qamrab olgan fan sifatida namoyon bo'lmoqda. Prezident SHavkat Mirziyoyev ham ta'lim-tarbiya masalalariga katta e'tibor qaratib, «oldimizda yoshlarga tarbiya berish, psixologiya va boshqa turli sohalarida kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash bo'yicha murakkab vazifalar turibdi» [2:45], deb ta'kidladi. Komil inson tarbiyasi Kadrlar tayyorlash milliy dasturida kadrlar tayyorlash tizimining bosh subyekti va obyekti sifatida qaraladi. Ma'lumki, pedagogika va psixologiya fanlari etuk mutaxassislarning shakllanishida ta'lim-tarbiyaning inson rivoji, shaxs kamoli va ta'lim tizimi o'z ichiga olmaydigan etnik, tarixiylik, mustaqillik, tabiiy-ekologik, ruhiy-hissiy bilish, rivojlanish hamda komillik omillariga suyanadi. Bundan tashqari, ushbu fanlar oldiga yangicha fikrlash, yangicha tafakkur, milliy mafkuraning keng qamrovli sifatlarini shakllantirish vazifalari ham qo'yildi. Pedagogika va psixologiya fanlari yoshlarga ta'lim-tarbiya berishda hayotning barcha sohalarini, jabhalarini qamrab olmaganida, u komil inson tarbiyasida juda katta imkoniyatlarga ega bo'lgan asosiy ijtimoiy fan mavqei egallay olmagan bo'lar edi. Shuning uchun ham yangi ta'lim konsepsiyasi va Kadrlar tayyorlash milliy dasturida ta'lim ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning ustuvor yo'nalishi sifatida belgilandi. Chunki ta'lim-tarbiya ong mahsuli, lekin ayni vaqtda ong darajasi va uning rivojini ham belgilaydigan omildir. Binobarin, ta'lim-tarbiya tizimini o'zgartirmasdan turib, ongni o'zgartirib bo'lmaydi. Ongni, tafakkurni o'zgartirmasdan turib esa biz ko'zlagan maqsad – ozod va obod jamiyatni barpo etib bo'lmaydi. Shu ma'noda ta'lim-tarbiya sohasida amalga oshirilayotgan islohotlardan ko'zlangan maqsad – barkamol avlodni tarbiyalab voyaga etkazish. Jahonda ta'lim va tarbiya tizimidagi innovatsion o'zgarishlar zahirida insonning salomatlikni targ'ib qiluvchi dunyoqarashi jadal

rivojlanmoqda. Aholining jismoniy va ruhiy salomatligi va tetikligi davlatning sivilizatsiya darajasini belgilab, millatning barqaror rivojlanish ko'rsatkichini namoyon etadi. Bu o'rinda insonning o'zida salomatlikni asrashga yo'naltirilgan tafakkur va ehtiyojni shakllantirish muhim ahamiyat kasb etib, jamiyatdagi sog'liqni saqlash infrastrukturalarida pedagogik samaradorlikni ta'minlashga xizmat qiluvchi tadqiqotlar ko'lamining oshishi kuzatilmogda.

Dunyo ta'lim tizimida o'sib kelayotgan avlod salomatligi har qanday xalqning milliy qadriyati sifatida e'zozlanib, ushbu masalaga muhim ijtimoiy-pedagogik vazifa sifatida yondashilmogda hamda davlat istiqboli, millat genofondi, mamlakat taraqqiyotidagi iqtisodiy, intellektual, antropogen potensial, uning demografik ta'minoti, jamiyat taraqqiyotini belgilovchi masalalarga oid ilmiy tadqiqot ishlarini olib borishga zarurat oshayotganligi namoyon bo'lmoqda. Bu esa, yoshlarni sog'lomlashtirishga yo'naltirilgan konstruktiv-profilaktik texnologiyalar, tizimlashgan va integratsiyalashgan modellarni ta'lim jarayoniga tatbiq qilish, talabalarni zararli odatlar ta'siridan himoya qilishga mo'ljallangan invariantli-tabaqalashtirilgan texnologiyalardan foydalanish, ta'lim muassasasi, ijtimoiy institutlar, oila va shaxsning valeologik va profilaktik faoliyatini oqilona tashkil etish mazmuniga yangicha yondashish, qarash, munosabat, mohiyat, shakl, mezon, talabni takomillashtirish masalalari alohida dolzarblik kasb etishini ko'rsatmoqda.

Respublikamizda salomatlikni targ'ib qiluvchi dunyoqarashni joriy etish ta'lim tizimidagi islohotlarning muhim bo'g'ini bo'lib, hozirda u mamlakatimiz rivojlanish strategiyasining ustuvor vazifasidir. Mustaqillik yillarida «Sog'lom avlod uchun» davlat dasturi davlat siyosatining ustuvor maqsadiga aylandi. Jismoniy tarbiya, sport faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari ko'rilmogda. So'nggi yillarda tibbiyot sohasida fundamental o'zgarishlar joriy etildi. Tibbiyot tizimini tubdan isloh qilish bo'yicha 2025-yilgacha mo'ljallangan 7 yillik rivojlantirish Konsepsiyasi, aholi salomatligini muhofaza qilish yo'nalishida 130 dan ziyod me'yoriy-huquqiy hujjatlar ijro uchun qabul qilindi. Bu o'z navbatida, aholining salomatligini asrashga yo'naltirilgan tafakkur va ehtiyojni shakllantirish bo'yicha maqsadli tadqiqotlarni amalga oshirishga xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan ta'lim tizimidagi tub islohotlar talabi va milliy ta'lim tizimini shakllantirish vazifasi doimiy o'zgarib va takomillashib borayotgan sog'lom tafakkur tushunchasining barcha qirralarini mustazam anglab borish, uning zamonaviy mazmunini ta'lim tizimiga singdirish, o'quvchi, o'qituvchi va talabalar ongida sog'lom tafakkur g'oyalarining shakllanishini ta'minlash